

The Structural Model of Cyberbullying-Cybervictimization Experience Based on Perceived Social Support, Mediated by Self-Esteem in Adolescents

1. Atefeh Ghoroghi[✉]: Department of Psychology, Karaj Branch, Islamic Azad University, Karaj, Iran

2. Niloufar Tahmouresi^{✉*}: Department of Psychology, Karaj Branch, Islamic Azad University, Karaj, Iran.

3. Mohammad Reza Belyad[✉]: Department of Psychology, Karaj Branch, Islamic Azad University, Karaj, Iran.

4. Masoumeh Zhian Bagheri[✉]: Department of Psychology, Karaj Branch, Islamic Azad University, Karaj, Iran.

*Corresponding Author's Email Address: Niloufar.tahmouresi@kiaau.ac.ir

Abstract:

Objective: This study aimed to examine the structural model of cyberbullying-cybervictimization experience based on perceived social support with the mediating role of self-esteem among adolescents.

Methods and Materials: This was a descriptive-correlational study using structural equation modeling. The statistical population included all high school students (second stage) in Tehran during the 2023–2024 academic year. A sample of 400 students was selected using multistage cluster sampling. Data were collected using the Cyberbullying-Victimization Experience Questionnaire (CBVEQ), the Multidimensional Scale of Perceived Social Support (MSPSS), and the Rosenberg Self-Esteem Scale (RSES). Data analysis was conducted using SPSS-26 and Amos-24.

Findings: Path analysis revealed a significant positive effect of perceived social support on self-esteem ($\beta=0.438$, $p<0.001$). Self-esteem had a significant negative effect on cyberbullying-cybervictimization experience ($\beta=-0.317$, $p<0.001$), while perceived social support directly and negatively influenced cyberbullying-cybervictimization ($\beta=-0.567$, $p<0.001$). Sobel test confirmed the mediating role of self-esteem in the relationship between perceived social support and cyberbullying-cybervictimization ($Z=-7.933$, $p<0.001$).

Conclusion: The findings suggest that perceived social support acts as a protective factor against negative virtual experiences by enhancing adolescents' self-esteem. Strengthening familial, peer, and social support systems, along with promoting self-esteem, can significantly reduce the risk of cyberbullying and cybervictimization among adolescents.

Keywords: Cyberbullying; Perceived Social Support; Self-Esteem; Cybervictimization; Adolescents.

How to Cite: Gharghi, A., Tahmorsi, N., Belyad, M.R., Zhian Bagheri, M. (2024). The Structural Model of Cyberbullying-Cybervictimization Experience Based on Perceived Social Support, Mediated by Self-Esteem in Adolescents. *Quarterly of Experimental and Cognitive Psychology*, 1(4), 194-208.

Received: 2024-11-22

Revised: 2025-01-09

Accepted: 2025-01-25

Published: 2025-03-15

Copyright: © 2024 by the authors.

Published under the terms and conditions of Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0) License.

مدل ساختاری تجربه قلدری- قربانی سایبری بر اساس حمایت اجتماعی ادراک شده، با میانجی گری عزت نفس در نوجوانان

۱. عاطفه غرقى *؛ گروه روانشناسی، واحد کرج، دانشگاه آزاد اسلامی، کرج، ایران.

۲. نیلوفر طهمورسی *؛ گروه روانشناسی، واحد کرج، دانشگاه آزاد اسلامی، کرج، ایران (نویسنده مسئول).

۳. محمدرضا بلیاد؛ گروه روانشناسی، واحد کرج، دانشگاه آزاد اسلامی، کرج، ایران.

۴. معصومه ژیان باقری؛ گروه روانشناسی، واحد کرج، دانشگاه آزاد اسلامی، کرج، ایران.

*پست الکترونیک نویسنده مسئول: Niloufar.tahmouresi@kiauo.ac.ir

چکیده

هدف: هدف از این پژوهش، بررسی مدل ساختاری تجربه قلدری-قربانی سایبری بر اساس حمایت اجتماعی ادراک شده با نقش میانجی عزت نفس در میان نوجوانان بود.

مواد و روش: روش تحقیق این مطالعه توصیفی-همبستگی از نوع معادلات ساختاری بود. جامعه آماری شامل کلیه دانش آموزان متوسطه دوره دوم شهر تهران در سال تحصیلی ۱۴۰۳-۱۴۰۲ بود. با استفاده از روش نمونه گیری خوشه ای چندمرحله ای، ۴۰۰ دانش آموز به عنوان نمونه انتخاب شدند. ابزارهای گردآوری داده ها شامل مقیاس تجربه قلدری-قربانی سایبری، مقیاس چندبعدی حمایت اجتماعی ادراک شده، و مقیاس عزت نفس روزنبرگ بود. داده ها با استفاده از نرم افزارهای SPSS-۲۶ و Amos-۲۴ و بر اساس مدل سازی معادلات ساختاری تحلیل شدند.

یافته ها: نتایج تحلیل مسیر نشان داد که حمایت اجتماعی ادراک شده تأثیر مثبت و معناداری بر عزت نفس دارد ($\beta = 0.438, p < 0.001$). همچنین، عزت نفس به شکل معناداری و منفی بر تجربه قلدری-قربانی سایبری تأثیر گذاشت ($\beta = -0.317, p < 0.001$). حمایت اجتماعی ادراک شده نیز اثر منفی مستقیمی بر تجربه قلدری-قربانی سایبری داشت ($\beta = -0.567, p < 0.001$). آزمون سوبل نقش میانجی گری عزت نفس را در رابطه بین حمایت اجتماعی و تجربه قلدری-قربانی سایبری تأیید کرد ($Z = -7.933, p < 0.001$).

نتیجه گیری: یافته های پژوهش حاضر نشان می دهد که حمایت اجتماعی ادراک شده می تواند با افزایش عزت نفس نوجوانان، نقش حفاظتی در برابر تجارب منفی فضای مجازی ایفا کند. تقویت منابع حمایتی خانوادگی، دوستانه و اجتماعی و ارتقاء عزت نفس در نوجوانان می تواند به کاهش معنادار قلدری و قربانی شدن در فضای مجازی منجر شود.

کلیدواژگان: قلدری سایبری؛ حمایت اجتماعی ادراک شده؛ عزت نفس؛ قربانی سایبری؛ نوجوانان.

نحوه استناددهی: غرقى، عاطفه، طهمورسی، نیلوفر، بلیاد، محمدرضا، ژیان باقری، معصومه. (۱۴۰۳). مدل ساختاری تجربه قلدری-قربانی سایبری بر اساس حمایت اجتماعی ادراک شده، با میانجی گری عزت نفس در نوجوانان. فصلنامه روانشناسی تجربی و شناختی، ۱(۴)، ۱۹۴-۲۰۸.

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۹/۰۲

تاریخ بازنگری: ۱۴۰۳/۱۰/۲۰

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۱۱/۰۶

تاریخ انتشار: ۱۴۰۳/۱۲/۲۵

مجوز و حق نشر: © ۱۴۰۳ تمامی حقوق انتشار این مقاله متعلق به نویسنده است. انتشار این مقاله به صورت دسترسی آزاد مطابق با گواهی (CC BY-NC 4.0) صورت گرفته است.

Extended Abstract

Introduction

The rapid evolution of digital communication platforms has drastically transformed the social lives of adolescents, creating both opportunities and risks in their interactions. Among these risks, cyberbullying has emerged as a critical public health concern, defined by repeated, intentional aggressive behavior perpetrated through electronic means. It can include harassment, threats, humiliation, or social exclusion via digital technologies and has been associated with various detrimental psychological outcomes for adolescents, including reduced self-esteem, anxiety, and even suicidal ideation (Talwar, 2022; Tetteh et al., 2022).

Self-esteem, or an individual's overall subjective evaluation of their worth, plays a fundamental role in psychological well-being and resilience, especially during adolescence—a developmental period marked by heightened social sensitivity and identity formation (Mashuri & Ambarwati, 2024). Low self-esteem has been identified as both a precursor and a consequence of cyberbullying victimization. Adolescents with low self-esteem may become easy targets due to a lack of assertiveness or social confidence, while repeated victimization may, in turn, further deteriorate their self-image (Iswanti, 2025; Mauludi & Fasikhah, 2024). Research supports that cyberbullying victimization significantly correlates with lower self-esteem in diverse cultural contexts (Haura & Ardi, 2020; Mohamed et al., 2023).

Another critical construct in this domain is perceived social support, which refers to an individual's perception of the availability and adequacy of emotional, informational, or instrumental support from family, friends, and significant others. It has been widely recognized as a buffer against psychological distress and a positive predictor of self-esteem among adolescents (Hidayat et al., 2024; Wachs et al., 2020). Social support can directly protect adolescents from becoming involved in cyberbullying, whether as perpetrators or victims, and indirectly influence their coping capacities

and mental health through enhancing self-worth (Pertwi & Karneli, 2024; Salsabila & Kusdiyati, 2023).

The interrelationships among cyberbullying, self-esteem, and social support have gained empirical attention in various studies. For instance, (Agustiningsih et al., 2024) conducted a systematic review indicating that self-esteem is both a mediator and moderator in the dynamic of cyberbullying and psychological outcomes. Similarly, (Noor et al., 2025) emphasized that social support not only directly reduces cyberbullying risk but also plays a mediating role through improved psychological functioning. While these studies have laid foundational insights, the majority have not modeled the structural interconnections among these constructs comprehensively. Particularly, the mediating effect of self-esteem between perceived social support and cyberbullying victimization requires further validation through structural modeling approaches.

Given the above, this study aimed to examine a structural model of cyberbullying-cybervictimization experience among adolescents based on perceived social support, with the mediating role of self-esteem. The study not only contributes to the growing literature on digital aggression and adolescent mental health but also offers implications for intervention strategies in educational and familial settings.

Methods and Materials

This study utilized a descriptive-correlational research design within the framework of structural equation modeling (SEM). The statistical population consisted of all high school students (grades 10–12) in Tehran during the 2023–2024 academic year, totaling approximately 252,000 individuals. Using multistage cluster sampling, five geographic districts (north, south, east, west, and center) of Tehran were selected. From each region, one male and one female high school were randomly chosen. Two classes from each selected school participated in the study, resulting in a sample size of 400 students.

Data were collected using three standardized instruments. The Cyberbullying and Victimization Experience Questionnaire (CBVEQ) assessed both perpetration and

victimization behaviors in cyberspace. The Multidimensional Scale of Perceived Social Support (MSPSS) measured support from family, friends, and significant others. The Rosenberg Self-Esteem Scale (RSES) was employed to assess global self-worth. All questionnaires had confirmed reliability and validity in prior Iranian samples. Descriptive statistics and correlation analysis were conducted using SPSS-26. For model testing and path analysis, Amos-24 was used. Assumptions of normality, multicollinearity, and linearity were verified before SEM analysis.

Findings

Descriptive statistics revealed that participants scored moderately high on perceived social support ($M=60.22$, $SD=16.07$) and self-esteem ($M=26.41$, $SD=6.21$), while the mean score for total cyberbullying-victimization experience was 51.59 ($SD=15.13$). Correlation analysis showed that perceived social support had a significant positive correlation with self-esteem ($r=0.465$, $p<0.01$) and significant negative correlations with both cyberbullying perpetration ($r=-0.518$, $p<0.01$) and victimization ($r=-0.512$, $p<0.01$). Self-esteem was negatively correlated with cyberbullying-victimization experience ($r=-0.652$, $p<0.01$).

Path analysis supported all proposed relationships. Perceived social support significantly predicted self-esteem ($\beta=0.438$, $CR=7.277$, $p<0.001$), and self-esteem significantly predicted lower levels of cyberbullying-victimization experience ($\beta=-0.317$, $CR=-5.236$, $p<0.001$). Additionally, perceived social support directly and negatively affected cyberbullying-victimization ($\beta=-0.567$, $CR=-7.196$, $p<0.001$). The Sobel test indicated that the indirect effect of perceived social support on cyberbullying experience through self-esteem was also significant ($Z=-7.933$, $p<0.001$), confirming the mediating role of self-esteem.

Discussion and Conclusion

The findings of this study underscore the importance of perceived social support in mitigating cyberbullying-victimization among adolescents, both directly and

indirectly through its impact on self-esteem. The direct relationship between perceived support and lower cyberbullying involvement is consistent with the understanding that adolescents who feel supported are less likely to engage in or become targets of digital aggression. This can be attributed to the protective emotional scaffolding offered by close social ties, which bolsters their confidence and discourages reliance on virtual validation or harmful peer interactions.

Self-esteem was confirmed as a pivotal psychological resource that significantly reduces adolescents' susceptibility to online harassment. Adolescents with higher self-esteem appear more resilient and less affected by hostile interactions in cyberspace. They may possess better coping mechanisms and a stronger sense of self-worth that shields them from internalizing negative online experiences. The study's confirmation of the mediating role of self-esteem adds depth to the existing knowledge and aligns with the stress-buffering hypothesis, which posits that personal psychological strengths like self-esteem mediate the influence of external stressors.

From a practical standpoint, these findings offer valuable implications for school psychologists, educators, and parents. By fostering environments that enhance perceived social support, stakeholders can indirectly nurture adolescents' self-esteem, thereby reducing the likelihood of cyberbullying involvement. Initiatives such as peer mentoring, parental communication programs, and inclusive school climates are crucial in this context. Importantly, interventions targeting self-esteem development—through self-reflection, achievement recognition, and emotional resilience training—can serve as an additional layer of protection against digital victimization.

In conclusion, the structural model validated in this study provides a comprehensive view of the dynamic interplay between social and psychological variables in the context of cyberbullying among adolescents. The dual protective roles of perceived social support and self-esteem emphasize the need for holistic prevention strategies that integrate family,

peer, and institutional support systems. Addressing these factors proactively may not only reduce cyberbullying

incidents but also contribute to healthier, more emotionally stable adolescent development in the digital age.

مقدمه

پیشرفت فناوری اطلاعات و گسترش روزافزون شبکه‌های اجتماعی، تعاملات اجتماعی نوجوانان را دگرگون ساخته است. اگرچه این فضا فرصت‌هایی برای یادگیری، تعامل و رشد شخصی فراهم می‌آورد، اما در عین حال زمینه‌ساز شکل‌گیری انواع جدیدی از رفتارهای پرخطر از جمله قلدری سایبری نیز شده است. قلدری سایبری به عنوان یکی از اشکال خشونت مجازی، شامل رفتارهای تهاجمی، تکرارشونده و آگاهانه‌ای است که از طریق ابزارهای دیجیتال صورت می‌گیرد و می‌تواند تأثیرات روان‌شناختی عمیقی بر قربانیان بر جای گذارد (Han, 2025; Tetteh et al., 2022). شواهد پژوهشی حاکی از آن است که نوجوانان در مقایسه با دیگر گروه‌های سنی بیشترین آسیب‌پذیری را نسبت به پدیده قلدری سایبری دارند، چراکه در مرحله‌ای حساس از رشد روانی-اجتماعی قرار دارند که هویت‌یابی و نیاز به تأیید اجتماعی نقش مهمی در آن ایفا می‌کند (Agustining Sih et al., 2024).

در میان پیامدهای روانی ناشی از قلدری سایبری، کاهش عزت نفس یکی از مهم‌ترین عوارضی است که به کرات در مطالعات مختلف گزارش شده است. عزت نفس به عنوان ارزیابی فرد از ارزشمندی خود، نقش مهمی در تاب‌آوری نوجوان در برابر فشارهای اجتماعی ایفا می‌کند و سطح پایین آن می‌تواند نوجوان را مستعد اختلالات روانی متعددی از جمله اضطراب، افسردگی و افکار خودکشی کند (Iswanti, 2025; Mohamed et al., 2023). مطالعات متعددی به رابطه منفی بین تجربه قلدری سایبری و سطح عزت نفس اشاره کرده‌اند و نشان داده‌اند که قربانیان قلدری مجازی، اغلب عزت نفس پایین‌تری نسبت به همسالان خود دارند (Mashuri & Ambarwati, 2024; Mauludi & Fasikhah, 2024). در همین راستا، پژوهش‌های طولی نیز بیان می‌کنند که این رابطه دو سویه است، به این معنا

که نوجوانانی که عزت نفس پایین‌تری دارند، ممکن است بیش از دیگران هدف قلدری سایبری قرار گیرند (Juan de Dios Benítez et al., 2024). یکی دیگر از متغیرهای تأثیرگذار در این زمینه، حمایت اجتماعی ادراک‌شده است. حمایت اجتماعی ادراک‌شده به برداشت فرد از میزان در دسترس بودن حمایت هیجانی، ابزاری و اطلاعاتی از سوی خانواده، دوستان و دیگر منابع اجتماعی اشاره دارد (Hidayat et al., 2024). این مؤلفه می‌تواند به عنوان عامل حفاظتی در برابر تأثیرات منفی قلدری سایبری عمل کند و سطح عزت نفس را در نوجوانان حفظ یا تقویت نماید (Octavia et al., 2020; Wachs et al., 2022). تحقیقات نشان می‌دهند که نوجوانانی که حمایت اجتماعی بالاتری را از محیط پیرامونی خود درک می‌کنند، آسیب‌پذیری کمتری در برابر پیامدهای روانی قلدری سایبری دارند و بیشتر قادرند با این پدیده مقابله سازنده‌تری داشته باشند (Pertiwi & Karneli, 2023; Pribadi, 2024).

همچنین، داده‌های حاصل از مطالعات بین‌فرهنگی نشان می‌دهند که نقش متغیرهای بافر (حمایتی) همچون حمایت اجتماعی، در کاهش شدت تأثیرات قلدری سایبری، حتی در بسترهای فرهنگی مختلف نیز ثابت مانده است (Tetteh et al., 2022; Truc & The, 2022). نوجوانانی که سطوح بالایی از حمایت عاطفی از جانب خانواده و همسالان خود دریافت می‌کنند، کمتر دچار افت عزت نفس یا آشفتگی‌های روان‌شناختی ناشی از قلدری مجازی می‌شوند (Palermi et al., 2022; Salsabila & Kusdiyati, 2023). به علاوه، نتایج بررسی‌ها نشان داده‌اند که حمایت اجتماعی نه تنها به شکل مستقیم بر عزت نفس اثرگذار است، بلکه می‌تواند تأثیرات قلدری سایبری را از طریق افزایش عزت نفس نوجوانان کاهش دهد، که این امر به مفهوم نقش میانجی‌گری عزت نفس در این رابطه اشاره دارد (Mauludi & Fasikhah, 2024; Oktavia et al., 2024).

مطالعات انجام شده در محیط‌های آسیایی، از جمله اندونزی، مالزی، و ایران نیز این روند را تأیید می‌کنند و بر اهمیت بررسی تجربه قلدری سایبری در چارچوب روابط اجتماعی و روان‌شناختی نوجوانان تأکید دارند (Maidartati et al., 2024; Noor et al., 2025). این مطالعات بیان می‌کنند که بروز و تجربه قلدری سایبری نه تنها متأثر از عزت نفس و میزان حمایت اجتماعی نوجوانان است، بلکه به عوامل جمعیت‌شناختی، نظیر جنسیت، سن و الگوهای ارتباطی خانوادگی نیز مرتبط است (Talwar, 2022; Xia et al., 2023). به عنوان مثال، پژوهشی در چین نشان داد که دختران نسبت به پسران آسیب‌پذیری بیشتری در برابر آثار روانی قلدری سایبری نشان می‌دهند و کاهش عزت نفس در آنان شدیدتر گزارش شده است (Han, 2025).

همچنین پژوهش‌های نظام‌مند و مرورهای ادبیات موضوعی نیز بر نقش مرکزی عزت نفس در مدل‌های روان‌شناختی قلدری سایبری تأکید دارند. برای نمونه، در مرور نظام‌مند اخیر توسط Agustiniingsih و همکاران (۲۰۲۴) مشخص شد که عزت نفس، هم به عنوان پیامد و هم به عنوان عامل پیش‌بینی‌کننده در زمینه قلدری و قربانی شدن در فضای سایبری ایفای نقش می‌کند (Agustiniingsih et al., 2024). مطالعات دیگری نیز همچون بررسی توسط Noor و همکاران (۲۰۲۵) حاکی از آن است که سطح پایین عزت نفس، به شکل معناداری با افت بهزیستی روان‌شناختی در نوجوانان قربانی قلدری سایبری همراه است (Noor et al., 2025).

علاوه بر این، مطالعاتی که به بررسی روابط علی بین متغیرهای موردنظر پرداخته‌اند، نشان داده‌اند که مدل‌های معادلات ساختاری می‌توانند تصویر دقیق‌تری از مسیرهای اثرگذاری مستقیم و غیرمستقیم این متغیرها ارائه دهند. برای نمونه، پژوهش Truc و The (۲۰۲۲) نشان داد که عزت نفس، اثر میانجی معناداری در مسیر بین حمایت اجتماعی و افسردگی ناشی از قلدری

سایبری دارد (Truc & The, 2022). به علاوه، داده‌های به دست آمده از تحلیل‌های مسیر در پژوهش Khan و همکاران (۲۰۲۵) نیز مؤید تأثیر غیرمستقیم و معنادار حمایت اجتماعی از طریق افزایش عزت نفس بر کاهش رفتارهای پرخطر مرتبط با فضای سایبری است (Khan et al., 2025).

در این میان، برخی دیگر از مطالعات از منظر علی و روان‌تحلیلی به این پدیده نگرسته‌اند و بر این باورند که کاهش عزت نفس ناشی از قلدری مجازی ممکن است به بروز اختلالات هیجانی و حتی افکار خودکشی منجر شود، به‌ویژه در نوجوانانی که منابع حمایتی کافی در محیط زندگی خود ندارند (Cavallo et al., 2023; Mohamed et al., 2023). همچنین، کاهش عزت نفس در بلندمدت ممکن است به شکل‌گیری نگرش‌های منفی نسبت به خود و دیگران، کناره‌گیری اجتماعی و در نهایت انزوای منجر شود که همه این پیامدها نشانگر ضرورت مداخله و پیشگیری در سطح روان‌شناختی و اجتماعی هستند (Haura & Ardi, 2020; Octavia et al., 2022).

با توجه به موارد یادشده، هدف پژوهش حاضر بررسی مدل ساختاری تجربه قلدری-قربانی سایبری در نوجوانان بر اساس حمایت اجتماعی ادراک شده، با نقش میانجی عزت نفس می‌باشد.

روش‌شناسی پژوهش

روش تحقیق حاضر، از نوع توصیفی-همبستگی و در چارچوب مدل‌سازی معادلات ساختاری انجام شد. جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه دانش‌آموزان متوسطه دوره دوم در شهر تهران در سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۳ بود که جمعیت تقریبی آنان بالغ بر ۲۵۲'۰۰۰ نفر تخمین زده شد. با توجه به مبانی نظری ارائه شده توسط کلاین (۲۰۱۵) در خصوص تعیین حجم نمونه در مطالعات مبتنی بر مدل‌سازی معادلات ساختاری، برای هر پارامتر در مدل حداقل ۵، و ترجیحاً ۱۰ تا ۲۰ نمونه در نظر گرفته می‌شود. از آنجا که مدل پژوهش حاضر شامل ۱۰ پارامتر بود، نمونه مناسب حداقل ۲۰۰ نفر تعیین

شد. با این حال، برای افزایش دقت و قابلیت تعمیم‌پذیری، حجم نمونه به ۴۰۰ نفر افزایش یافت تا در صورت ریزش احتمالی آزمودنی‌ها، حجم نمونه کافی برای تحلیل باقی بماند. به دلیل وسعت جغرافیایی جامعه آماری، از روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چندمرحله‌ای استفاده شد. در گام اول، شهر تهران به پنج ناحیه شمال، جنوب، شرق، غرب و مرکز تقسیم شد و از هر ناحیه، یک منطقه آموزشی به صورت تصادفی انتخاب گردید. سپس از هر منطقه، یک مدرسه دخترانه و یک مدرسه پسرانه به قید قرعه انتخاب شد و از هر مدرسه دو کلاس به عنوان نمونه انتخاب گردید. مجموعاً ده مدرسه در پژوهش شرکت داشتند. مجوزهای لازم از اداره آموزش و پرورش کل استان تهران و نواحی مربوطه دریافت گردید و از مدیران مدارس نیز رضایت‌نامه کتبی اخذ شد. همچنین، فرم رضایت‌نامه آگاهانه به دانش‌آموزان ارائه شد و رضایت‌نامه کتبی و بی‌نام از تمامی شرکت‌کنندگان دریافت گردید.

برای سنجش تجربه قلدری و قربانی شدن در فضای مجازی، از پرسشنامه تجربه قلدری-قربانی سایبری (CBVEQ) استفاده شد که توسط آنتیادو، کوکینوس و مارکوس در سال ۲۰۱۶ طراحی شده است. این ابزار دارای دو عامل اصلی یعنی «قلدری سایبری» و «قربانی سایبری» است که هرکدام شامل ۱۲ گویه هستند. این پرسشنامه رفتارهای قلدری و قربانی شدن را در دو بعد مستقیم و غیرمستقیم ارزیابی می‌کند. نمونه‌هایی از گویه‌های بعد مستقیم شامل ارسال فایل‌های مخرب، پیام‌های توهین‌آمیز و تهدیدآمیز است، در حالی که بعد غیرمستقیم شامل مواردی مانند شایعه‌پراکنی، حذف اجتماعی و جعل هویت می‌شود. پاسخ‌ها بر اساس طیف لیکرت ۵ درجه‌ای از «هرگز» تا «هرروز» نمره‌گذاری می‌شوند. نسخه فارسی این ابزار توسط بشرپور و زردی (۱۳۹۸) اعتباریابی شده و ضرایب آلفای کرونباخ ۰/۷۵ برای قلدری سایبری، ۰/۷۸ برای قربانی سایبری و ۰/۷۹ برای کل مقیاس گزارش شده است.

همچنین تحلیل عاملی تأییدی نشان داده است که مدل دارای برازش مطلوبی می‌باشد.

برای سنجش حمایت اجتماعی ادراک‌شده، از مقیاس چندبعدی حمایت اجتماعی ادراک‌شده (MSPSS) استفاده شد که در سال ۱۹۸۸ توسط زیمت و همکاران طراحی شده است. این مقیاس شامل ۱۲ گویه است و سه منبع حمایت یعنی خانواده، دوستان و دیگران مهم را در طیف لیکرت ۷ درجه‌ای از «کاملاً مخالفم» تا «کاملاً موافقم» می‌سنجد. نمرات کل در این مقیاس می‌تواند بین ۱۲ تا ۸۴ متغیر باشد و نمرات بالاتر نشان‌دهنده حمایت اجتماعی بیشتر است. در مطالعه داخلی بشارت (۱۳۸۶)، ضریب آلفای کرونباخ برای کل مقیاس ۰/۸۶ و برای سه زیرمقیاس به ترتیب ۰/۷۸، ۰/۶۹ و ۰/۷۵ گزارش شده است. یافته‌های تحلیل عاملی نیز ساختار سه‌عاملی ابزار را تأیید می‌کند. برای ارزیابی عزت‌نفس نوجوانان، از مقیاس عزت نفس روزنبرگ (REES) استفاده شد که در سال ۱۹۶۵ طراحی گردیده و یکی از پرکاربردترین ابزارهای سنجش عزت نفس به شمار می‌رود. این ابزار شامل ۱۰ گویه است که نیمی از آن‌ها دارای ساختار مثبت و نیمی دیگر دارای ساختار منفی هستند. نمره‌گذاری بر اساس طیف چهاردرجه‌ای انجام می‌شود که در گویه‌های مثبت از صفر (کاملاً مخالفم) تا سه (کاملاً موافقم) و در گویه‌های منفی به صورت معکوس نمره‌گذاری می‌گردد. در مطالعات مختلف خارجی و داخلی، این مقیاس از پایایی و روایی مطلوبی برخوردار بوده است. در مطالعات داخلی، محمدی (۱۳۸۴) ضرایب پایایی به ترتیب ۰/۶۹، ۰/۷۸ و ۰/۶۸ را برای روش‌های مختلف گزارش داده است. همچنین ضرایب آلفای کرونباخ بین ۰/۷۷ تا ۰/۸۹ در مطالعات گوناگون تأییدکننده همسانی درونی مناسب ابزار هستند.

تحلیل آماری داده‌ها در دو سطح توصیفی و استنباطی صورت گرفت. در سطح توصیفی، از شاخص‌هایی نظیر میانگین، انحراف معیار، و جدول‌های

دوره اول، شماره چهارم

یافته‌ها

در مجموع ۴۰۰ نفر از دانش‌آموزان دوره دوم متوسطه در این پژوهش شرکت داشتند. از میان شرکت‌کنندگان، ۱۷۹ نفر معادل ۴۷.۹ درصد در پایه دهم، ۱۸۴ نفر معادل ۴۹.۲ درصد در پایه یازدهم و ۱۱ نفر معادل ۲.۹ درصد در پایه دوازدهم مشغول به تحصیل بودند. از نظر جنسیت، ۵۱.۱ درصد از شرکت‌کنندگان را دختران و ۴۸.۹ درصد را پسران تشکیل می‌دادند. این توزیع جمعیت‌شناختی نشان‌دهنده نمونه‌ای نسبتاً متوازن از نظر پایه تحصیلی و جنسیت در میان دانش‌آموزان مورد بررسی است.

توزیع فراوانی برای تشریح ویژگی‌های جمعیت‌شناختی و توصیف نمرات متغیرها استفاده شد. در سطح استنباطی، از مدل‌سازی معادلات ساختاری برای بررسی روابط بین متغیرهای پژوهش بهره گرفته شد. تحلیل داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۶ و برای تحلیل مدل مفهومی، از نرم‌افزار Amos نسخه ۲۴ استفاده شد. در این تحلیل‌ها ابتدا مدل اندازه‌گیری از طریق تحلیل عاملی تأییدی بررسی شد و سپس مدل ساختاری با استفاده از تحلیل مسیر ارزیابی گردید. شاخص‌های برازش مدل نظیر RMSEA، CFI و TLI مورد بررسی قرار گرفتند تا کفایت مدل تأیید شود.

جدول ۱. شاخص‌های توصیفی متغیرهای پژوهش

متغیرها	تعداد نمونه	میانگین	انحراف معیار	کمترین	بیشترین
عزت نفس مثبت	۳۷۴	۱۵.۰۳	۳.۹۵	۵	۲۰
عزت نفس منفی	۳۷۴	۱۱.۳۹	۳.۲۶	۴	۱۶
عزت نفس کلی	۳۷۴	۲۶.۴۱	۶.۲۱	۹	۳۶
حمایت اجتماعی (افراد مهم)	۳۷۴	۲۱.۰۶	۷.۲۸	۴	۲۸
حمایت اجتماعی خانوادگی	۳۷۴	۲۰.۳۷	۶.۶۲	۴	۲۸
حمایت اجتماعی دوستان	۳۷۴	۱۸.۷۹	۶.۸۸	۴	۲۸
حمایت اجتماعی ادراک‌شده	۳۷۴	۶۰.۲۲	۱۶.۰۷	۱۴	۸۴
عامل قربانی قلدری سایبری	۳۷۴	۲۸.۱۴	۹.۲۴	۱۲	۵۸
عامل قلدری سایبری	۳۷۴	۲۳.۴۵	۸.۴۰	۱۲	۵۳
تجربه قلدری-قربانی سایبری	۳۷۴	۵۱.۵۹	۱۵.۱۳	۲۴	۱۰۸

که نشان‌دهنده شیوع بیشتر تجربه قربانی بودن در مقایسه با نقش قلدری در بین شرکت‌کنندگان می‌باشد.

پیش از انجام تحلیل مدل‌سازی معادلات ساختاری، مفروضه‌های آماری مورد بررسی و تأیید قرار گرفتند. ابتدا نرمال بودن توزیع متغیرها با استفاده از شاخص‌های چولگی و کشیدگی بررسی شد که مقادیر به‌دست‌آمده برای تمامی متغیرها در دامنه مجاز ± 2 قرار داشتند، که نشان‌دهنده نرمال بودن داده‌ها است. همچنین، برای بررسی چندخطی بودن، ماتریس ضرایب همبستگی بین متغیرها محاسبه شد و هیچ‌گونه همبستگی بالا (بیشتر از ۰.۸۰) مشاهده نگردید که حاکی از عدم وجود مشکل همخطی می‌باشد. آزمون کولموگروف-

بر اساس نتایج جدول فوق، میانگین نمره عزت نفس کلی در میان دانش‌آموزان برابر با ۲۶.۴۱ با انحراف معیار ۶.۲۱ بود. همچنین در بررسی ابعاد مختلف حمایت اجتماعی ادراک‌شده، بالاترین میانگین مربوط به حمایت افراد مهم (۲۱.۰۶) و کمترین میانگین مربوط به حمایت دوستان (۱۸.۷۹) بود. نمره کلی حمایت اجتماعی ادراک‌شده برابر با میانگین ۲۰.۲۲ و انحراف معیار ۱۶.۰۷ گزارش شد. در مورد تجربه قلدری-قربانی سایبری، میانگین نمره کل این شاخص برابر با ۵۱.۵۹ با انحراف معیار ۱۵.۱۳ بود که حاکی از پراکندگی نسبتاً زیاد در تجربه‌های سایبری میان نوجوانان نمونه است. همچنین عامل قربانی شدن میانگین بالاتری (۲۸.۱۴) نسبت به عامل قلدری (۲۳.۴۵) داشت

اسمیرنوف نیز برای نرمال بودن توزیع نمرات اجرا شد که در بیشتر متغیرها بررسی نمودار پراکنش باقیمانده‌ها و آزمون خطی بودن روابط بین متغیرها، معنادار نبود و در موارد معنادار نیز به دلیل حجم بالای نمونه، از آزمون‌های فرض خطی بودن نیز مورد تأیید قرار گرفت. بر این اساس، داده‌ها واجد شاخص چولگی و کشیدگی به عنوان ملاک اصلی استفاده شد. در نهایت، با شرایط لازم برای انجام تحلیل معادلات ساختاری بودند.

جدول ۲. ماتریس همبستگی بین متغیرهای پژوهش

متغیرها	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰
۱. عزت نفس مثبت	۱									
۲. عزت نفس منفی	**۰.۴۷۸	۱								
۳. عزت نفس	**۰.۸۸۷	**۰.۸۲۹	۱							
۴. اجتماعی (افراد مهم)	**۰.۳۸۱	**۰.۲۹۵	**۰.۳۹۸	۱						
۵. خانوادگی	**۰.۳۸۰	**۰.۳۶۶	**۰.۴۳۴	**۰.۲۳۲	۱					
۶. دوستان	**۰.۵۰۵	**۰.۴۲۱	**۰.۴۲۲	**۰.۴۸۳	**۰.۴۵۹	۱				
۷. حمایت اجتماعی ادراک شده	**۰.۵۱۲	**۰.۵۲۷	**۰.۴۶۵	**۰.۵۶۶	**۰.۷۴۵	**۰.۷۳۲	۱			
۸. عامل قربانی قلدری سایبری	**۰.۵۷۳	**۰.۵۱۵	**۰.۶۰۳	**۰.۳۹۰	**۰.۴۲۷	**۰.۵۱۵	**۰.۵۱۲	۱		
۹. عامل قلدری سایبری	**۰.۴۵۳	**۰.۴۲۳	**۰.۵۱۱	**۰.۳۷۱	**۰.۳۷۸	**۰.۴۵۳	**۰.۵۱۸	**۰.۴۶۸	۱	
۱۰. تجربه قلدری-قربانی سایبری	**۰.۵۶۵	**۰.۵۵۷	**۰.۶۵۲	**۰.۴۴۵	**۰.۴۷۱	**۰.۵۶۶	**۰.۶۳۸	**۰.۸۴۲	**۰.۸۷۱	۱

بر اساس نتایج جدول بالا، همبستگی‌های معناداری بین تمامی متغیرهای قربانی سایبری با حمایت اجتماعی ادراک شده ($r^2 = -0.638$) و با هر دو اصلی پژوهش مشاهده شد. عزت نفس با حمایت اجتماعی ادراک شده رابطه‌ای مثبت و معنادار نشان داد ($r^2 = 0.465$)، در حالی که با تجربه قلدری-قربانی سایبری رابطه منفی معناداری داشت ($r^2 = -0.652$). همچنین، میان سه منبع حمایت اجتماعی یعنی دوستان ($r^2 = 0.422$)، خانواده ($r^2 = 0.434$) و افراد مهم ($r^2 = 0.398$) با عزت نفس رابطه مثبت وجود داشت. از سوی دیگر، همبستگی‌های منفی و بالا بین تجربه قلدری-قربانی سایبری با حمایت اجتماعی ادراک شده ($r^2 = 0.842$) و قربانی شدن ($r^2 = 0.871$) مشاهده شد که بیانگر همبستگی درونی بالای این ابعاد با شاخص کلی تجربه سایبری است. این نتایج نشان می‌دهند که افزایش حمایت اجتماعی و عزت نفس با کاهش تجربه قلدری و قربانی شدن در فضای مجازی همراه است و از طرف دیگر، سطح بالاتر تجربه قلدری و قربانی شدن با کاهش شاخص‌های مثبت روانی نوجوانان رابطه دارد.

جدول ۳. نتایج تحلیل مسیر و آزمون میانجی‌گری عزت نفس

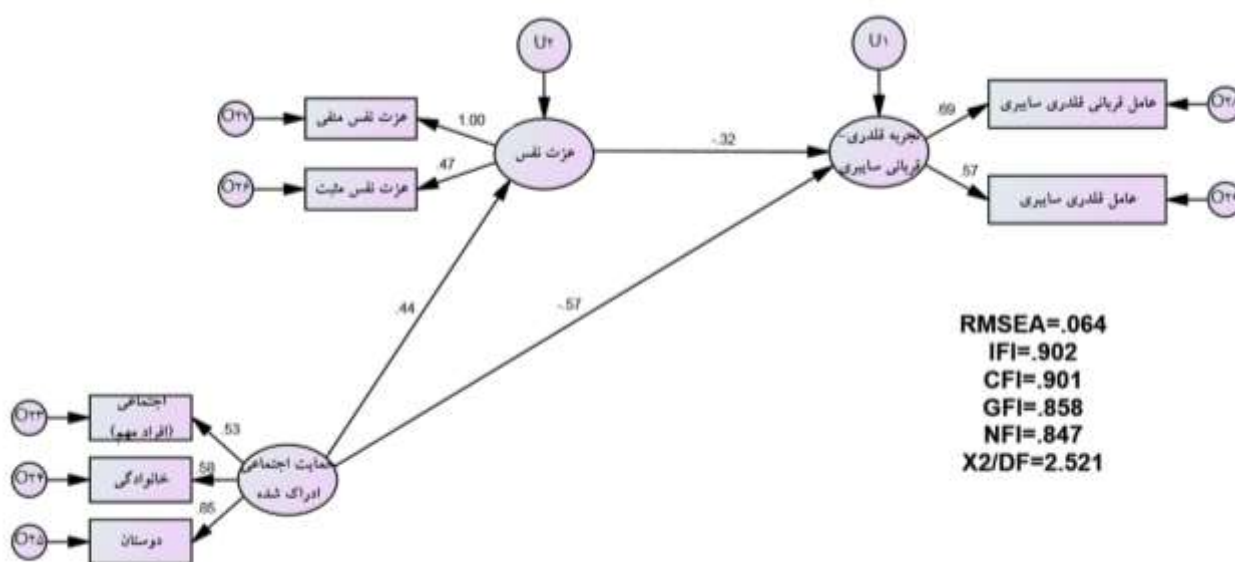
مسیر	ضریب مسیر استاندارد	مقدار آماره بحرانی	سطح معناداری	نتیجه
حمایت اجتماعی ادراک شده ← عزت نفس	۰.۴۳۸	۷.۲۷۷	۰.۰۰	تأیید شد
عزت نفس ← تجربه قلدری-قربانی سایبری	-۰.۳۱۷	-۵.۲۳۶	۰.۰۰	تأیید شد
حمایت اجتماعی ادراک شده ← تجربه قلدری-قربانی سایبری	-۰.۵۶۷	-۷.۱۹۶	۰.۰۰	تأیید شد

جدول ۴. اثرات مستقیم، غیرمستقیم و کل مسیر میانجی‌گری عزت نفس (آزمون سوبل)

تأثیر مستقیم	تأثیر غیرمستقیم	تأثیر کل	مقدار آماره سوبل	سطح معناداری
-۰.۵۶۷	-۰.۱۳۸	-۰.۷۰۵	-۷.۹۳۳	۰.۰۰

مسیر -0.567 ، آماره بحرانی (-7.196) ، که نشان می‌دهد افزایش حمایت اجتماعی می‌تواند به کاهش این تجارب کمک کند. آزمون سوبل نیز نقش میانجی‌گری عزت نفس را در رابطه بین حمایت اجتماعی و تجربه قلدری-قربانی سایبری تأیید می‌کند، به‌طوری‌که مقدار آماره آن برابر با -7.933 و معناداری آن کمتر از 0.05 است. بنابراین، می‌توان نتیجه گرفت که عزت نفس نقش میانجی معناداری در این مسیر ایفا می‌کند و فرضیه‌های پژوهش به‌طور کامل تأیید شده‌اند.

بر اساس نتایج به‌دست‌آمده از تحلیل مسیر، تأثیر حمایت اجتماعی ادراک‌شده بر عزت نفس با ضریب استاندارد 0.438 و آماره بحرانی 7.277 در سطح معناداری 0.00 تأیید شد، که نشان‌دهنده رابطه مثبت و معنادار بین این دو متغیر است. همچنین، اثر منفی و معنادار عزت نفس بر تجربه قلدری-قربانی سایبری با ضریب مسیر -0.317 و آماره بحرانی -5.236 نشان می‌دهد که هرچه سطح عزت نفس افزایش یابد، تجربه قلدری و قربانی شدن در فضای مجازی کاهش می‌یابد. از سوی دیگر، حمایت اجتماعی ادراک‌شده تأثیر مستقیم منفی و معناداری بر تجربه قلدری-قربانی سایبری دارد (ضریب

شکل ۱. مدل نهایی پژوهش

بحث و نتیجه‌گیری

می‌کند. به عبارتی، حمایت اجتماعی می‌تواند از طریق افزایش عزت نفس نوجوانان، احتمال قرارگیری در موقعیت‌های قلدری یا قربانی شدن در فضای مجازی را کاهش دهد.

این یافته‌ها با نتایج پژوهش‌های پیشین هم‌راستا هستند. در مطالعات متعدد، رابطه مثبت میان حمایت اجتماعی ادراک‌شده و عزت نفس نوجوانان تأیید شده است. برای نمونه، پژوهش (Hidayat et al., 2024) نشان داد که نوجوانانی که حمایت اجتماعی بالاتری را از جانب خانواده، دوستان و

نتایج این پژوهش نشان داد که حمایت اجتماعی ادراک‌شده تأثیر مستقیم و معناداری بر عزت نفس نوجوانان دارد. همچنین، عزت نفس به شکل منفی و معنادار با تجربه قلدری-قربانی سایبری در ارتباط بود. در نهایت، حمایت اجتماعی ادراک‌شده به‌صورت مستقیم نیز با کاهش تجربه قلدری-قربانی سایبری رابطه داشت. آزمون سوبل نیز نشان داد که عزت نفس نقش میانجی معناداری در رابطه بین حمایت اجتماعی و تجربه قلدری-قربانی سایبری ایفا

حمایت عاطفی و ارتباطی کافی برخوردارند، کمتر به عنوان قربانی یا عامل قلدری در فضای سایبری ظاهر می‌شوند. یافته‌های (Wachs et al., 2020) نیز بیان می‌کند که سطوح بالاتر حمایت اجتماعی با کاهش میزان درگیری در تعاملات مخرب آنلاین و افزایش مهارت‌های مقابله‌ای همراه است. این یافته با آنچه در پژوهش حاضر مشاهده شد، هماهنگ است و نقش حمایت اجتماعی را در ممانعت از شکل‌گیری و استمرار رفتارهای خشونت‌آمیز در محیط‌های دیجیتال برجسته می‌سازد.

نقش میانجی عزت نفس در رابطه بین حمایت اجتماعی و تجربه قلدری-قربانی سایبری یکی از یافته‌های مهم و نوآورانه این پژوهش محسوب می‌شود. بر اساس مدل‌های نظری حمایت اجتماعی، عزت نفس می‌تواند در انتقال تأثیرات منابع اجتماعی به حوزه رفتار و هیجان فرد ایفای نقش کند. پژوهش (Noor et al., 2025) نیز به همین نتیجه دست یافته و بیان می‌کند که حمایت اجتماعی موجب بهبود عزت نفس و در نتیجه کاهش احتمال قربانی شدن در تعاملات مجازی می‌شود. همچنین، (Khan et al., 2025) در پژوهشی تجربی نشان داد که عزت نفس می‌تواند به‌عنوان متغیر واسطه‌ای در مسیر حمایت اجتماعی و پیامدهای روانی ناشی از قلدری مجازی قرار گیرد و با تعدیل احساس ناکارآمدی و درماندگی، اثرات منفی آن را کاهش دهد.

مطالعات بین‌فرهنگی نیز یافته‌های پژوهش حاضر را تأیید می‌کنند. در پژوهش (Truc, 2021) که در ویتنام انجام شد، مشخص گردید که عزت نفس و حمایت اجتماعی هر دو نقش محافظتی در برابر تجربه قلدری سایبری ایفا می‌کنند. همچنین، پژوهش (Xia et al., 2023) در چین نشان داد که حمایت اجتماعی نه تنها موجب کاهش اضطراب اجتماعی ناشی از قلدری سایبری می‌شود، بلکه از طریق افزایش عزت نفس، موجب کاهش برداشت‌های منفی از خود در نوجوانان می‌گردد. این یافته‌ها نشان می‌دهند که حمایت اجتماعی می‌تواند نه تنها در سطح رابطه‌ای، بلکه از طریق

جامعه دریافت می‌کنند، عزت نفس بالاتری دارند و از سلامت روان بهتری برخوردار هستند. همچنین، یافته‌های پژوهش (Pertiwi & Karneli, 2024) حاکی از آن است که طراحی مداخلات آموزشی مبتنی بر حمایت اجتماعی می‌تواند سطح عزت نفس قربانیان قلدری سایبری را به شکل معناداری افزایش دهد. از سوی دیگر، پژوهش (Agustiningsih et al., 2024) نیز بیان می‌کند که حمایت اجتماعی، یکی از مهم‌ترین منابع مقابله‌ای در برابر پیامدهای منفی قلدری مجازی است و می‌تواند با اثرگذاری بر عزت نفس نوجوان، از بروز آسیب‌های ثانویه جلوگیری کند.

یافته دیگر پژوهش حاضر که بر تأثیر منفی عزت نفس بر تجربه قلدری-قربانی سایبری دلالت دارد، نیز در مطالعات متعدد پیشین مشاهده شده است. عزت نفس پایین با افزایش احتمال تجربه قربانی شدن و نیز بروز رفتارهای پرخطرانه در فضای مجازی رابطه دارد (Mashuri & Ambarwati, 2024; Mauludi & Fasikhah, 2024). در پژوهش (Juan de Dios, 2024; Benítez et al., 2024) نیز تأکید شده است که عزت نفس پایین می‌تواند فرد را نسبت به موقعیت‌های قلدری آسیب‌پذیرتر سازد و او را در چرخه‌ای از روابط منفی در فضای مجازی قرار دهد. یافته‌های پژوهش حاضر از این منظر قابل تفسیر است که نوجوانانی که ارزیابی مثبت‌تری از خود دارند، کمتر به دنبال تأیید از سوی دیگران در فضای مجازی هستند، کمتر وارد روابط آسیب‌زا می‌شوند و در نتیجه کمتر در معرض تجربه‌های منفی همچون قلدری سایبری قرار می‌گیرند.

همچنین، تأثیر مستقیم و منفی حمایت اجتماعی ادراک‌شده بر تجربه قلدری-قربانی سایبری، نشان‌دهنده نقش حفاظتی این متغیر در برابر پدیده‌های آسیب‌زای آنلاین است. در مطالعات مختلف، رابطه معکوس میان حمایت اجتماعی و میزان تجربه قلدری تأیید شده است. برای مثال، پژوهش (Palermi et al., 2022) بر این نکته تأکید دارد که نوجوانانی که از

سازوکارهای درون‌روانی مانند عزت نفس، بر تجربه نوجوان از محیط مجازی تأثیرگذار باشد.

به علاوه، بررسی‌های انجام‌شده در مطالعات کیفی نیز بر ادراک نوجوانان از حمایت اجتماعی به عنوان منبعی اطمینان‌بخش و تقویت‌کننده تأکید دارند. در پژوهش (Hidayat et al., 2024) نوجوانان قربانی قلدری مجازی، حمایت خانواده و دوستان را به عنوان مهم‌ترین عامل حفظ عزت نفس و کاهش آسیب‌های روان‌شناختی ذکر کرده‌اند. همچنین در تحقیق (Salsabila & Kusdiyati, 2023) مشخص شد که نوجوانانی که با والدین خود رابطه ارتباطی مثبت‌تری دارند، کمتر در معرض قلدری سایبری قرار گرفته‌اند و در صورت وقوع، شدت پیامدهای روانی آن کاهش یافته است.

از سوی دیگر، یافته‌های پژوهش حاضر در هم‌راستایی با پژوهش‌های (Mohamed et al., 2023) و (Cavallo et al., 2023) قرار دارد که هر دو به تأثیرات مخرب قلدری سایبری بر سلامت روانی، عزت نفس و حتی افکار خودکشی در نوجوانان اشاره دارند. این نتایج ضرورت طراحی و اجرای برنامه‌های پیشگیرانه و مداخلات حمایتی را برای نوجوانان، به‌ویژه در محیط‌های مدرسه‌ای، نشان می‌دهد. همچنین، با توجه به نتایج پژوهش (Octavia et al., 2022) که به تأثیر الگوهای ارتباطی والدین بر عزت نفس نوجوانان پرداخته، می‌توان گفت مداخلات خانوادگی در کنار مداخلات مدرسه‌محور می‌تواند اثربخشی بیشتری داشته باشد.

در نهایت، این پژوهش با استفاده از روش مدل‌سازی معادلات ساختاری، مدلی را ارائه کرده که به شکلی جامع، روابط میان سه متغیر کلیدی عزت نفس، حمایت اجتماعی و تجربه قلدری-قربانی سایبری را تبیین می‌نماید. با تأیید مسیرهای مستقیم و غیرمستقیم، پژوهش حاضر شواهد تجربی محکمی را برای توسعه مداخلات روان‌شناختی و اجتماعی فراهم می‌آورد و در راستای ادبیات پژوهش جهانی گامی مؤثر برداشته است.

از جمله محدودیت‌های این پژوهش می‌توان به استفاده از روش خودگزارشی برای جمع‌آوری داده‌ها اشاره کرد که ممکن است منجر به بروز سوگیری‌های پاسخ‌دهی یا تمایل به ارائه پاسخ‌های اجتماعی پسندیده شده باشد. همچنین، جامعه آماری پژوهش تنها شامل دانش‌آموزان دوره دوم متوسطه در شهر تهران بوده و این امر تعمیم‌پذیری نتایج به سایر گروه‌های سنی یا جغرافیایی را محدود می‌کند. افزون بر آن، با توجه به ماهیت مقطعی پژوهش، امکان بررسی روابط علی دقیق میان متغیرها محدود بوده و نمی‌توان در مورد جهت‌داری قطعی اثرات اظهارنظر کرد.

برای پژوهش‌های آینده پیشنهاد می‌شود که با طراحی مطالعات طولی و چندمرحله‌ای، تغییرات عزت نفس و تجربه قلدری سایبری در گذر زمان بررسی شود تا بتوان روابط علی دقیق‌تری میان متغیرها استنتاج نمود. همچنین پیشنهاد می‌شود پژوهش‌های آینده به بررسی نقش میانجی یا تعدیل‌کننده متغیرهای دیگری همچون تاب‌آوری، تنظیم هیجانی، یا مهارت‌های اجتماعی نیز بپردازند تا مدلی جامع‌تر از عوامل مؤثر بر تجربه نوجوانان در فضای مجازی ترسیم شود. همچنین، استفاده از ابزارهای ترکیبی نظیر مصاحبه‌های نیمه‌ساختاریافته در کنار پرسشنامه‌ها می‌تواند به غنای داده‌ها و عمق تحلیل کمک نماید.

با توجه به نقش اساسی حمایت اجتماعی در ارتقاء عزت نفس و کاهش تجربه‌های منفی در فضای مجازی، پیشنهاد می‌شود که مدارس و مراکز آموزشی، برنامه‌هایی هدفمند برای تقویت روابط اجتماعی میان دانش‌آموزان و نیز میان خانواده‌ها و فرزندان طراحی و اجرا نمایند. برگزاری کارگاه‌های آموزشی برای والدین و معلمان در زمینه تشخیص نشانه‌های قلدری سایبری و راهبردهای حمایتی مؤثر نیز می‌تواند گامی مؤثر در جهت پیشگیری باشد. همچنین پیشنهاد می‌شود که خدمات مشاوره‌ای در مدارس به‌گونه‌ای طراحی

- Haura, A. T., & Ardi, Z. (2020). Student's Self Esteem and Cyberbullying Behavior in Senior High School. *Jurnal Aplikasi Iptek Indonesia*, 4(2), 89-94. <https://doi.org/10.24036/4.24357>
- Hidayat, D., Nur, R. A., Saputri, A., Lyndon, N., & Gustini, L. K. (2024). Characteristics, Role of Social Media and Self Esteem of Victims in Cyberbullying Cases in Indonesia. *Nyimak Journal of Communication*, 8(2), 223. <https://doi.org/10.31000/nyimak.v8i2.10979>
- Iswanti, D. I. (2025). Exploring the Condition of Cyberbullying Victimization on Adolescents' Self-Esteem: A Cross-Sectional Study. *Journal Of Nursing Practice*, 8(3), 496-506. <https://doi.org/10.30994/jnp.v8i3.566>
- Juan de Dios Benítez, S., Falla, D., Alcaide, F. C., & Zych, I. (2024). Bullying, Cyberbullying, and Empathy as Longitudinal Predictors of Self-Esteem. *Psychology Society & Education*, 16(3), 63-71. <https://doi.org/10.21071/pse.v16i3.16243>
- Khan, B. A., Shamsdin, Kubra, Asif, M. F., & Jabeen, N. (2025). Cyberbullying and Its Psychological Effects on Secondary School Students in Urban Pakistan. *Journal of Social Sciences Review*, 5(1), 189-196. <https://doi.org/10.62843/jssr.v5i1.483>
- Maidartati, M., Irawan, E., Tania, M., Saputra, A., & Firdaus, S. B. (2024). The Relationship Between Cyberbullying and Self-Esteem in Adolescents at Global Edu High School. *International journal of health sciences*, 2(1), 414-428. <https://doi.org/10.59585/ijhs.v2i1.325>
- Mashuri, S. F., & Ambarwati, K. D. (2024). Self Esteem Pada Remaja Korban Cyberbullying Di Sma Islam Sudirman Ambarawa. *Jurnal Psikologi Malahayati*, 6(2). <https://doi.org/10.33024/jpm.v6i2.16079>
- Mauludi, M. I., & Fasikhah, S. S. (2024). The Mediating Role of Emotional Competence in the Association Between Self-Esteem and Cyberbullying Victimization Among Adolescents. *Jurnal Ilmiah Psikologi Terapan*, 12(2), 133-139. <https://doi.org/10.22219/jipt.v12i2.31039>
- Mohamed, E., Hassan, E. E., Hassan, Z., Abouzeid, O. N., & Mohammed, M. (2023). Adolescents Cyberbullying and Its Consequences on Self-Esteem and Suicidal Thoughts at Minia Governorate, Egypt. *Minia Scientific Nursing Journal*, 013(3), 35-46. <https://doi.org/10.21608/msnj.2023.233705.1077>
- Noor, Q., Rashid, A., Abbasi, P., Babar, T., Abbasi, N. M., & Rubab, M. (2025). The Effect of Cyberbullying Victimization on Self-Esteem and Psychological Well-Being in Young Adults. *Aijss*, 4(1), 147-162. <https://doi.org/10.63056/acad.004.01.0049>
- Octavia, D., Sari, R. M., Merdekawati, D., Marisdyan, R., & Yuliyana, R. (2022). The Correlation Between Parental Communication Pattern, Self-Esteem, and Moral Disengagement With Cyberbullying Behavior in Early Adolescents: A Cross-Sectional Study. *Jurnal Ners*, 17(1). <https://doi.org/10.20473/jn.v17i1.24539>
- Oktavia, D. A., Salsabiyla, R., Noviyanti, A. D., Budianto, S., & Pasopati, R. U. (2024). Cyberbullying and Its Impacts on Self-Loathing Behavior. *Eckll*, 11(1), 185-196. <https://doi.org/10.25139/eckll.v11i1.7709>
- Palermi, A. L., Bartolo, M. G., Musso, P., Servidio, R., & Costabile, A. (2022). Self-Esteem and Adolescent Bullying/Cyberbullying and Victimization/Cybervictimization Behaviours: A Person-Oriented Approach. *Europe's Journal of Psychology*, 18(3), 249-261. <https://doi.org/10.5964/ejop.5379>
- Pertiwi, Y., & Karneli, Y. (2024). Digital Module With the SFBC Approach to Increase the Self Esteem of Cyberbullying

شود که بر ارتقاء عزت نفس، خودکارآمدی و مهارت‌های مقابله‌ای در نوجوانان تمرکز داشته باشد.

تعارض منافع

در انجام مطالعه حاضر، هیچ‌گونه تضاد منافی وجود ندارد.

حمایت مالی

این پژوهش حامی مالی نداشته است.

موازن اخلاقی

در انجام این پژوهش تمامی موازن و اصول اخلاقی رعایت گردیده است.

مشارکت نویسندگان

در نگارش این مقاله تمامی نویسندگان نقش یکسانی ایفا کردند.

تشکر و قدردانی

از تمامی کسانی که در طی مراحل این پژوهش یاری رساندند تشکر و

قدردانی می‌گردد.

References

- Agustini, N., Yusuf, A., & Ahsan, A. (2024). Relationships Among Self-Esteem, Bullying, and Cyberbullying in Adolescents: A Systematic Review. *Journal of Psychosocial Nursing and Mental Health Services*, 62(5), 11-17. <https://doi.org/10.3928/02793695-20231013-01>
- Cavallo, N. D., Maggi, G., Ferraiuolo, F., Sorrentino, A., Perrotta, S., Carotenuto, M., Santangelo, G., & Santoro, C. (2023). Neuropsychiatric Manifestations, Reduced Self-Esteem and Poor Quality of Life in Children and Adolescents With Neurofibromatosis Type 1 (NF1): The Impact of Symptom Visibility and Bullying Behavior. *Children*, 10(2), 330. <https://doi.org/10.3390/children10020330>
- Han, Y. (2025). Gender Differences in the Psychological Effects of Cyberbullying on Chinese Adolescents' Self-Esteem. *Communications in Humanities Research*, 56(1), 146-149. <https://doi.org/10.54254/2753-7064/2024.21737>

- Victims. *Journal of Educational Health and Community Psychology*, 13(1), 23. <https://doi.org/10.12928/jehcp.v13i1.28359>
- Pribadi, R. (2023). Pengaruh Cyberbullying Terhadap Harga Diri Pada Dewasa Awal Korban Cyberbullying Di Twitter. *JRP*, 6(3), 113. <https://doi.org/10.24036/jrp.v6i3.15036>
- Salsabila, S., & Kusdiyati, S. (2023). Pengaruh Self-Esteem Terhadap Cyberbullying Victimization Pada Remaja Di Jawa Barat. *Bandung Conference Series Psychology Science*, 3(1). <https://doi.org/10.29313/bcsps.v3i1.5142>
- Talwar, P. (2022). Potential Sociodemographic Predictors of Cyberbullying Behavior Among University Students. *Malaysian Journal of Psychiatry*, 31(1), 32-38. https://doi.org/10.4103/mjp.mjp_7_22
- Tetteh, A., Awaah, F., & Addo, D. (2022). Perception of Cyberbullying Among Students: The Study of a Developing Country. *Journal of Aggression Conflict and Peace Research*, 15(2), 163-180. <https://doi.org/10.1108/jacpr-06-2022-0726>
- Truc, Q. H. T. (2021). Cyberbullying Victimization Among Vietnamese College Students: Social Support, Self-Esteem, Coping Strategies and Depression. *Journal of Science Social Science*, 66(3), 185-193. <https://doi.org/10.18173/2354-1067.2021-0061>
- Truc, Q. H. T., & The, H. H. (2022). Factors Related to University Students' Cyberbullying in Central Vietnam. *Journal of Science Educational Science*, 67(4), 188-198. <https://doi.org/10.18173/2354-1075.2022-0057>
- Wachs, S., Vazsonyi, A. T., Wright, M. F., & Jiskrova, G. K. (2020). Cross-National Associations Among Cyberbullying Victimization, Self-Esteem, and Internet Addiction: Direct and Indirect Effects of Alexithymia. *Frontiers in psychology*, 11. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2020.01368>
- Xia, T., Liao, J., Deng, Y., & Lin-li, L. I. (2023). Cyberbullying Victimization and Social Anxiety: Mediating Effects With Moderation. *Sustainability*, 15(13), 9978. <https://doi.org/10.3390/su15139978>